

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

NR. 3, 3. KVARTAL 2006

UDVIKLING

TIDSSKRIFT OM UDVIKLINGSHÆMMEDE

ISSN 0905-7412

Abonnement - kursussekretariat og information:

Udvikling
Sekretariatet
Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens
Telefon 64 71 59 93
Fax 64 71 59 92
E-mail: udvikling@nypost.dk
Abonnement 2006 - fire tidsskrifter
Pris: 415,- kr. inkl. moms

Redaktion:

Udvikling,
Falkensteenvvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse
Redaktør Hans Christian Hansen
Hjemmeside: www.udvikl.dk

Layout og korrektur:

Hans Christian Hansen.

Redaktionsmedlemmer:

Hans Christian Hansen (ansvarshavende)
Lisbeth Bruus-Jensen
Henning Jahn
Michael Henriksen
Ib Poulsen

Oplag:

1.000

Udgiver:

UDVIKLING i samarbejde
med Socialt Leder Forum.
Forretningsfører Henning Jahn
Haldager Mark Vej 22
4250 Fuglebjerg

Sats og tryk:

Jannerup offset a/s, Slagelse.

Forsidebillede:

*Ivan Porse Bjørneskov:
"Det bedste arbejde var at arbejde
med palleløfterne". Se artiklen
"Beskyttet beskæftigelse i almindelige
virksomheder" inde i tidsskriftet.*

Tidsskriftet Udvikling udkommer fire gange årligt med artikler om arbejdet for udviklingshæmmede.

Udvikling blev startet i 1990 som et forsøg på at få lidt mere gang i erfaringsudvekslingen om det praktiske pædagogiske arbejde for udviklingshæmmede og interessen viste sig så stor at der var basis for at fortsætte tidsskriftet.

Artikler fra dig modtages med glæde og gerne med masser af illustrationer. Artikler bedes sendt til redaktionen i en papirudgave og på diskette.

Teksten skal være Word og indskrevet i ensartet skrifttype og størrelse, for det letter arbejdet, når vi skal lave layout.

Fotos, der fremsendes sammen med artikler, skal være originalbilleder på fotopapir, og illustrationer bedes ligeledes leveret i originaludgave.

Send straks din artikel til:

Udvikling
Falkensteenvvej 1A, Gerlev, 4200 Slagelse

Besøg også vores hjemmeside
www.udvikl.dk

**UDVIKLING er dit blad,
så send dit indlæg.**

Indhold

Forstandergruppen skifter navn til Socialt Leder Forum	s. 4
<i>Af Per Roholt</i>	
Nye valgkredse i Socialt Leder Forum	s. 6
<i>Af Per Roholt</i>	
Fokus på regionale aktiviteter	s. 7
<i>Af Per Roholt</i>	
Heste er ren terapi	s. 8
<i>Af Lykke Kieler</i>	
Beskyttet beskæftigelse i almindelige virksomheder	s. 10
<i>Af Hans Christian Hansen</i>	
Livshistorien	s. 13
<i>Af Lisbeth Bruus-Jensen</i>	
Vestereng	s. 16
<i>Af Rose Olsen</i>	
På fotosafari i Vilnius - en øjenåbner	s. 18
<i>Af Lars Ravn og Henning Jahn</i>	
Den romerske brobygger	s. 21
<i>Bog anmeldelse af Lars Ravn</i>	
Prader-Willi Syndrom	s. 22
<i>Bog anmeldelse af Henning Jahn</i>	
Appetitvækkeren	s. 23
<i>Af Hans Christian Hansen</i>	

Forstandergruppen skifter navn til

Socialt Leder Forum

Af Per Roholt, Bureau4, Odense.

Med navneskiftet fra Forstandergruppen til Socialt Leder Forum har repræsentantskabet reelt skudt en informationskampagne i gang, der skal sikre netværket en ny bæredygtig platform i fremtiden, hvor de sociale specialinstitutioner overtages af kommuner og regioner.

- Med navneskiftet vil vi gerne signalere endnu tydeligere, hvad foreningen arbejder med, lige som vi gerne vil sikre os i forhold til strukturreform og det kommende generationsskifte, siger foreningens formand. Han hedder uændret Ib Poulsen, og er fortsat forstander på institutionen Asabo, og han garanterer, at det nye navn er valgt med både hjertet og med omhu:

- I øjeblikket er det måske ikke på mode at være social, men vi vil gerne stå ved vores holdning om, at de udviklingshæmmede i Danmark har brug for de sociale tilbud, som vi repræsenterer, lige som vi med ordet "forum" sætter fokus på dialog og erfaringsudveksling som de bærende elementer i vores forening.

Endelig skal det da heller ikke være nogen hemmelighed, at stillingsbetegnelsen "forstander" lige så stille er ved at uddø med den nye generation af ledere, som er på vej.

Med et navn, der favner bredere og toner klart flag, håber vi derfor

at kunne fastholde vores nuværende medlemmer og tiltrække nye og yngre kolleger fra de kommunale institutioner, der også kan have glæde af at være med i vores forum, siger Ib Poulsen, formand for Socialt Leder Forum.

Ny profil for foreningen

Beslutningen om navneskiftet blev truffet enstemmigt på foreningens repræsentantskabsmøde, Det Lille Landsmøde, i Vejers den 7. til 8. september 2006.

Men forud for beslutningen lå mere end et halvt års grundigt forarbejde i form af en analyse af foreningens profil og udviklingsmuligheder, som var blevet sat i gang med Open Space-diskussionerne på Det Store Landsmøde på Nyborg Strand i foråret.

Diskussionerne med deltagerne i workshops er siden fulgt op af fokusgruppe-interviews med udvalgte medlemmer af foreningen og samlet i et notat, udarbejdet af konsulent Henrik Larsen.

- Notatet bekræftede i store træk den holdning, som medlemmerne altid har givet udtryk for nemlig, at foreningen ikke skal være en politisk organisation, men et fagligt og socialt netværk for ledere og mellemledere på bo-, samværs- og aktivitetssteder for udviklingshæmmede, siger formanden for Socialt Leder Forum, Ib Poulsen.

- Medlemmerne har i grove træk

ønsket at undgå de helt store ændringer i den måde foreningen fungerer på, muligvis fordi vi endnu ikke helt har set konsekvenserne af strukturreformen, siger Ib Poulsen,

Med amternes nedlæggelse tegner der sig nemlig et nyt billede for foreningens virke.

- I de 20 år foreningen har eksisteret under navnet Forstandergruppen har vi haft et fremragende samarbejde med amterne, der i store træk har støttet vores aktiviteter og set med positive øjne på, at forstanderne meldte sig ind i foreningen. Nu skal mindst 80 pct. af alle landets specialinstitutioner overgå til kommunerne, og det betyder, at vi skal arbejde aktivt for at overføre den goodwill, vi har haft i amterne til samarbejdet med de nye kommuner.

Hvor amterne har fundet det naturligt, at vi varetog en vigtig opgave med at skabe netværk mellem ledere og mellemledere på landets specialinstitutioner for udviklingshæmmede, så skal vi nu i tæt dialog med de 98 nye kommuner for at overbevise dem om, at vores indsats er med til at sikre erfaringsudveksling og vidensdeling på et højt fagligt niveau til gavn for kommunerne, og brugerne af tilbudene, for kun på den måde sikrer vi en høj kvalitet i behandlingen og den rette omsorg for den enkelte. Og det skal

Repræsentantskabet besluttede enstemmigt at ændre foreningens navn til Socialt Leder Forum.

ske i en situation, hvor den enkelte specialinstitution i mange tilfælde oplever sig som den grimme ælling i den nye kommunale andedam mellem helt andre typer institutioner med andre fællestræk og kulturer, siger formand Ib Poulsen.

Henrik Larsens notat

I sit notat peger konsulent Henrik Larsen på at foreningen i grove træk har tre valgmuligheder i den aktuelle situation.:

At etablere sig som en topprofessionel interesseorganisation, som sigter efter maksimal indflydelse på den dagsorden, der vedrører organisationens arbejdsområde

At køre videre som et uforpligtigende fællesskab med blikket vendt indad

At finde en mellemløsning, hvor foreningen professionaliserer sin administration og indsats og sikrer sig en større synlighed indadtil og udadtil uden at tage skridtet fuldt ud i retning af en interesseorganisation

- Vi har valgt den sidste løsning, for det står klart, at medlemmerne ikke er parat til revolutioner, men foretrækker små løbende justeringer. Vi vil derfor satse på at udvikle, hvad vi har, men også på at være mere synlige og aktive, så vi ikke ender som en selskabelig forening om et par år. Det skylder vi både medlemmerne og brugerne, siger Ib Poulsen.

- Vi kunne teoretisk set fortsætte, som vi gør i dag, men så ville foreningen ende med at gå på efterløn sammen med medlemmerne. Dermed ville et vigtigt bin-

deled mellem institutionerne og et redskab til erfaringsudveksling og vidensdeling falde bort. Så i bestyrelsen har vi valgt tage handsken op og arbejde støt og roligt med de små ændringer hen ad vejen, til vi – måske - ad åre står med en egentlig interesseorganisation, hvis det er, hvad medlemmerne ønsker til den tid, siger Ib Poulsen.

Nye valgkredse i Socialt Leder Forum

Af Per Roholt, Bureau4, Odense.

Når amterne forsvinder, giver det ikke længere mening at vælge repræsentantskabet i Socialt Leder Forum i forhold til de gamle amtsgrænser.

Derfor besluttede repræsentantskabet på sit møde på Vejers Strand at ændre på sammensætningen af repræsentantskabet.

Fremover vil de fem nye regioner udgøre hver sit selvstændige geografiske valgområde, hvor der skal vælges 5 repræsentanter blandt Socialt Leder Forums medlemmer på de regionale, kommunale og private bo, samværs- og aktivitetssteder, der ligger i regionen.

Derudover skal repræsentantskabet bestå af den til enhver tid siddende bestyrelse.

Aktuelt består bestyrelsen i foreningen af:

Formand Ib Poulsen,
Asabo, Fyns Amt

Næstformand Hanne Vittrup,
Bostedet Høvejen, Århus Amt

Kasserer Jakob Volther,
Københavns Amt

Kirsten Borst,
Børneområdet Sønderjylland,
Sønderjyllands Amt

Mona Herskind,
Center Herning, Ringkøbing Amt

Formand for Socialt Leder Forum Ib Poulsen.

Fokus på regionale aktiviteter

Af Per Roholt, Bureau4, Odense.

Flere lokale arrangementer i Socialt Leder Forum

Det er et af repræsentantskabets bud på, hvordan Socialt Leder Forum kan blive mere synligt ikke alene i forhold til nye potentielle medlemmer, men også i forhold til de nye driftsherrer, kommuner og regioner.

- Vi har valgt at afsætte 150.000 kroner til lokale temadage og arrangementer i det kommende år ud over Det Store Landsmøde og Mellemliderkonferencen.

Ideen er, at pengene skal bruges til at skabe større opmærksomhed om de enkelte arrangementer og måske også gøre det muligt at invitere nogle af de nye samarbejdspartnere, som vi får i kommuner og regioner, så de kan stifte bekendtskab med vores arbejde, sagde bestyrelsesmedlem Mona Herskind, Center Herning i Ringkjøbing Amt, da hun på bestyrelsens vegne fremlagde foreningens aktivitetsplan for det kommende år.

Temadagene skal tage afsæt i de aktuelle temaer, der optager medarbejdere og ledere på området og styrke samarbejdet i regionerne og kommunerne.

- Ved at mødes regionalt styrker vi også de lokale netværk, og vi får samtidig et bedre indblik i de nye driftsherrers visioner, sagde Mona Herskind.

Hvad angår størrelsen og varigheden af Det store Landsmøde var der bred enighed om, at Landsmødet helst ikke skal blive meget større af hensyn til overnatningsmulighederne på Nyborg Strand, lige som de to dage umiddelbart

Stemningen var munter på repræsentantskabsmødet.

virker passende. Dog var repræsentantskabet åbent over for at fortsætte udviklingen af mødeformen i stil med de Open Space-workshops, der var på Landsmødet i 2006.

Allerede nu lægges der op til, at temaet for det Store Landsmøde i 2007 bliver konsekvenser og udviklingsmuligheder i relation til strukturreformen.

Ud over møder og arrangementer satser Socialt Leder Forum også på at videreføre tidsskriftet Udvikling og bog-forlaget, der helst skal udgive mindst en ny bog om året.

- Vi har dog også en særlig opgave med at sikre, at vi får nye abonnenter til Udvikling, idet mange af de nuværende abonnenter opsiges deres abonnement, fordi amterne lukker, siger Mona Herskind.

Socialt Leder Forum vil fortsat have fast kontortid mandag til torsdag fra 09.00 til 14.00, og det er derudover hensigten at styrke kommunikationen med medlemmerne, dels i form af foreningens nye hjemmeside, dels ved i højere grad at benytte e-mails som kommunikationsform fra sekretariatet til medlemmerne.

Heste er ren terapi

Af Lykke Kieler, Andersvænge Øst, Slagelse.

Hestetterapi, handicapridning, hipoterapi, kært barn har mange navne. Fælles er dog at det handler om det enkelte individ, de mekanismer som opstår og den personlige udvikling og mål. På Andersvænge Øst har vi for tiden fire islænderheste som vi bruger til rideterapi. Islænderhesten er en robust lille hest, som kan spores tilbage til den rene vikingerace. Islænderen er hestens kampvogn. Den er hårdfør og har en forunderlig evne til at tilpasse sig rytternes sindstilstand og stemninger. Vi har hestekyndige medarbejdere som er uddannet til at være hjælpere til rytterne.

Hvorfor heste?

I både Sverige og Norge har man i mange år anerkendt og forsket i hestens betydning for mennesker

med særlige behov. I Danmark er man begyndt at få øjnene op for den terapeutiske effekt, man kan opnå med heste. Hesten er hvad den schweiziske psykiater og psykolog Carl Gustav Jung ville betegne som en arketype. Den symboliserer den rene styrke og frihed for mennesket. Den amerikanske psykolog Levison kalder heste for overførende objekter, som kan bryde gennem social isolation og personlige begrænsninger. Der er forsket meget i terapi med heste til mennesker med anoreksi, bulimi, psykiske problemer og for tidligt fødte. Man har opnået meget gode resultater. I Danmark kan man i f.eks. i Storstrøms Amt få ordineret "heste på recept" Mennesker med fysiske problemer som gigt, sclerose, sen-hjerneskerader og rygproblemer, kan få ordineret

rideterapi på rideskoler som har tilknyttet en fysioterapeut.

Den fysiologiske del

Uanset personlige bevægelseshæmninger, får man fire ben under sig, når man sidder på en hest. Når en hest går i skridt, får rytteren 90 til 110 multidimensionelle svingninger i ryggen pr. min. Det vil sige man kan træne muskeltornus, bare ved hestens bevægelser alene. Samtidig kan man ved hjælp af de rytmiske impulser stimulere bevægelsessanser, balance, koordination og bevægelses symmetri. Så når man under ridning får styrket disse områder, sker det faktisk uden der bliver stillet krav til rytteren. Samtidigt kan man i ridningen indføre forskellige bevægelser og øvelser som at vinke, række armene til højre eller venstre, kigge efter om der kommer biler. Man kan ride i langsommere og hurtigere tempo, ride op og ned af bakker, i slangegang og volter. Således bliver den fysiske træning en integreret del af ridningen som rytteren opnår.

Den psykologiske del

Den psykologiske effekt rummer mange dimensioner og ridningen bliver tilrettelagt ud fra den enkeltes ressourcer og det mål vi gerne vil nå. Sammen med hesten og hjælperen, kan man styrke sin kropsoptagelse, sin selvtillid, se mig!, ansvarsfølelse, glæde og sorg, koncentration og opmærksomhedsniveau samt sit sociale netværk. Vi er ryttere! Hvis man f.eks. er et menneske som har svært ved at fastholde fokus,

hyperventilerer og er urolig, er hesten et glimrende redskab til at skabe ro og opmærksomhed.

Efter et stykke tid, vil rytterens vejrtrækning følge hesten og gennem ros og anerkendelse fra hjælperen, vil rytteren lære at nyde og blive i nuet. Man behøver ikke at være rytter for at få udbytte af samvær med heste. Man kan hjælpe ryttere med at trække hesten. Herved opstår et samarbejde, hjælperen føler ansvar, tager beslutninger om ruten og går foran hesten. Det er mig der er føreren! De personlige kompetencer kan overføres i ens hverdagsliv, hvor hjælperen ellers har været usynlig og ikke stillet krav.

Samtidigt er der et stort fællesskab i hestehold. Der er også no-

gen som skal reparerer hestefold, nogle som skal køre hø og muge stalden. Dette er en vigtig del af det at have heste og arbejdet bliver betydningsfuldt og har stor værdi. Meningsfyldt.

Hesten som værdi

Hestene bor i nærmiljøet. Det har stor betydning for mennesker generelt. Også selv om man ikke er rytter. Man kan hjælpe med at fodre. Hvem kan kaste en gulerod længst ind i folden? Der er liv og bevægelse i haven, så selvom man sidder ved et vindue og kigger ud, er der liv og bevægelse i haven.

Hesten dømmes ingen mennesker på forhånd. Den "rummer" mennesker og reagerer som den bliver modtaget. Hvis man er ked-

af det, kan hesten virke som for-trolig. Det er nu ti år siden vi startede med at tilbyde rideterapi og vi lærer hele tiden. Men en ting er sikkert. På hesten er vi alle lige.

Beskyttet beskæftigelse i almindelige virksomheder

Af Hans Christian Hansen.

Beskyttet beskæftigelse. Det er noget der foregår på et beskyttet værksted! Nej, sådan behøver det ikke at være. I hvert fald ikke i Ringsted. Her har 14 ansatte med nedsat arbejdsevne fra det beskyttede værksted Regnbuen været i praktik i almindelige virksomheder. Flere er efterfølgende blevet tilbudt beskyttet beskæftigelse i den virksomhed, hvor de har været i praktik.

Ud i livet

Det var i 2003 Regnbuen i Ringsted, der er afdeling under VASAC i Sorø, igangsatte Projekt "Ud i livet". Idéen var at tilbyde praktik og beskyttet beskæftigelse i almindelige virksomheder med støtte fra Regnbuen.

På den måde kan vi jo slå to fluer med et smæk. Vi kan tilbyde flere valgmuligheder, og vi kan medvirke til at styrke social integration. Vi startede næsten på bar bund. Vi var langt fra sikre på om det ville lykkes. Men vi troede på ideen. Vi troede på at der ude i samfundet og på arbejdspladserne var mennesker der var tolerante og klar til at byde de her mennesker velkommen.

Virksomheder med åbne arme

Hvordan gik det så? Det gik over alt forventning. "Vi er blevet modtaget med åbne arme i virksomhe-

I bogen "Virksomheder med åbne arme" får deltagerne i "Projekt Ud i livet" ordet.

Dorrit Boserup (t.h.) arbejder onsdag og torsdag, hver uge i blomsterbutikken Drivhuset i Høm. Det er indehaveren af Drivhuset, Susanne Christiansen, til venstre.

derne. Det har været utrolig positivt, at opleve både hjertevarme og socialt ansvar fra virksomhederne i lokalområdet. Det gælder både ledere og personale." Det fortæller værkstedstedsleder på Regnbuen, Hanne Rugbjerg Kløcker. Hun har besøgt en række virksomheder for at finde praktikpladser og jobs.

En evaluering af projektet er netop udkommet. Evalueringen har titlen "Virksomheder med åbne arme" I evalueringen er det først og fremmest hovedpersonerne der får ordet. Hovedpersonerne er medarbejderne med nedsat arbejdsevne. Det vil sige mennesker med handicap, udviklingshæmning eller sent udviklede.

Hvad synes de om at vær i praktik eller at have et job på en almindelig arbejdsplads? I bogen har vi valgt at lade hver enkelt fortælle deres lille historie om deres oplevelser med at komme *Ud i livet* på en almindelig arbejdsplads.

Nye sociale relationer

En af de ting deltagerne fremhæver, er de nye sociale relationer, de har fået. Det er tydeligt, at disse kontakter har stor værdi. Man taler med kunderne og hjælper dem med at finde varer. Man taler sammen med kollegaerne under arbejdet og i pauserne.

Man møder kollegaerne på gaden, og når man er ude og handle. Ofte helt korte kontakter

og en lille snak "Hvordan går det?" eller "Ha' det godt!" En dialog der umiddelbart ikke tillægges den store betydning. Men disse perifere kontakter *har* meget stor betydning. Deltagerne i projekt *Ud i livet* giver i interviewene klart udtryk for, at de sætter meget stor pris på disse kontakter. Selv flygtige kontakter og snak om vejr og vind værdsættes højt.

Inspiration fra Lifeworks i USA

Regnbuens projekt "Ud i livet" er blandt andet inspireret af det arbejde organisationen Lifeworks laver. I byen Minneapolis i den amerikanske stat Minnesota begyndte organisationen Lifeworks i 1985 at tilbyde jobs til udviklings-

hæmmede på det almindelige arbejdsmarked. Direktør Jydy Lyne fra Lifeworks fortæller: "Hvordan gjorde vi det? Hvordan fandt vi gode jobs i de lokale virksomheder til mennesker uden jobberfaring eller øvelse? Vi begyndte med drømmen. Det var ikke let at ændre vores måde at tænke på, og vi måtte overbevise os selv om, at det var muligt." Men det gik rigtig godt. I 1998 betjente Lifeworks

553 handicappede i 130 forskellige virksomheder i storbyområdet Minneapolis og St. Paul. Før 1985 drev Lifeworks udelukkende beskyttede værkstedscentre, så der er tale om en omfattende organisatorisk omlægning af indsatsen.

Permanent tilbud fra 2007

Med udgangen af 2006 afsluttes projekt Ud i livet. Samtidig bliver tilbudet permanent. Fra 1. januar

2007 vil der på Regnbuen været et permanent tilbud om beskyttet beskæftigelse på almindelige virksomheder. Deltagere i projektet, der er i praktik eller har beskyttet job i en almindelig virksomhed med støtte fra Regnbuen, overgår fra 1. januar 2007 til det permanente tilbud.

Simon Andersen: "Nu er jeg på Q8. Der er jeg fast hver torsdag. Jeg fejrer og gør rent omkring benzinstanderne og omme bag ved og på selve pladsen." Det er Solweig Nielsen fra Q8 til venstre.

Livshistorien

et godt udgangspunkt for handleplaner for sent udviklede

Af psykolog Lisbeth Bruus-Jensen, www.bruus.dk

Der skal være mening i planerne

Den offentlige sektor har i flere år skullet levere planer, ja ikke bare planer men *handleplaner*, *læreplaner*, *kvalitetsplaner* og *virksomhedsplaner* for bare at nævne de mest almindelige. Som ordet antyder, så skal der ske noget, læres noget og det skal kunne måles og ses efter. Ideen er god, og det er svært at være uenig i, at man skal kunne forklare, hvad der egentligt er meningen med den aktivitet, der nu er i gang, om det er på et opholdssted for anbragte børn, i en døgninstitution for handicappede eller et helt tredje sted.

Med denne artikel vil jeg fortælle om et udviklingsprojekt, hvis biprodukt blev et godt samarbejde mellem psykologer og lærere /pædagoger omkring ni sent udviklede unges handleplaner med henblik på arbejde og uddannelse. (Projektet var en del af et af EU's Leonardoprojekter, kaldet On-line. Ansvarlig for projektet var Munkholm kursuscenter)

Generelt er den største udfordring at få en hvilken som helst plan til primært at være til gavn for brugeren og skabe så lidt administration, som muligt. Planen skal med mine øjne for det første både være og opleves som personens egen, og derfor bygge på vedkommendes egne motiver og ønsker. For det andet skal den kunne bruges som redskab for tværfagligt samarbejde og kunne fungere som grundlag for klare aftaler og ansvarsfordeling, hvilket netop var det, der lykkedes i dette projekt.

Sent udviklede mennesker er en særligt udsat gruppe

”Det er først nu efter jeg er kommet på specialskole, at jeg har forstået, at jeg er sent udviklet. Mine forældre ville ikke se det. Jeg har ikke haft kontakt til andre ligesom mig selv. Mine forældre forstår det stadig ikke. Det er svært at sluge.”

Denne unge kvindes udtalelse er på mange måder typisk for de fleste sent udviklede. Det er ikke nemt at være usynligt handicappet. Sent udviklede mennesker ligner alle andre, men kan have vanskeligt ved en eller flere ting. Det kan være at koncentrere sig, at huske, at forstå sproget eller at udtrykke sig, at tåle mange indtryk, eller forandringer, for slet ikke at tale om stress. Disse funktionsnedsættelser betyder ofte, at vedkommende ikke har fået lært at læse, og som voksen ikke kan bestride et ordinært job. Når man er i kontakt med unge sent udviklede viser det sig, at forfærdelig mange har haft dårlige oplevelser i gennem skoletiden og ofte oplever sig som en marginaliseret gruppe i samfundet.

Mange har oplevet mobning i skolen, en del har været anbragt uden for hjemmet, flere har haft oplevelser omkring forældres misbrug eller omsorgssvigt, og andre igen er opvokset i familier, hvor forældrene har været så bekymrede, at de ikke har prøvet at stå på egne ben. Alt i alt er der ikke klare årsager og grunde til at være sent udviklet. Generelt kan det siges, at de krav, der stilles til unge mennesker i almindelighed bety-

der, at sent udviklede selvopfattelse ofte er præget af manglende tillid til egne evner og værdi som menneske. Der er kort og godt et stort behov for at styrke disse unge, hvis de skal have et selvstændigt liv.

Fortiden har betydning for fremtiden

Med henblik på at sørge for, at handleplanen virkelig blev den unges *egen* plan, indledtes forløbet med et tre timer langt interview om den unges liv med psykologen.

Når vi valgte livshistorien som grundlag for en handleplan, er det ud fra den tanke, at et hvert menneskes selvopfattelse og fremtidsønsker bygger på de oplevelser og erfaringer vedkommende allerede har haft, og som afspejles i hans / hendes oplevelser af sig selv i relation til andre og verden. Derfor fokuserede vi på de ord og begreber den unge brugte om sig selv i verden, for på den ene side at kunne styrke en positiv selvopfattelse, og på den anden side forstå, hvor det var vigtigt at støtte den unge i at bearbejde fortidens trængsler.

Som en af de unge fortalte: ”Det at fortælle om sit liv betyder, at man kan få øje på det der var forkert dengang – og så kan man lave det om. Efter livshistorieinterviewet gik der ikke lang tid, før jeg havde slået op med min kæreste.”

Et fælles teorigrundlag for pædagogik og didaktik

I det tværfaglige samarbejde blev der lagt vægt på at skabe et fælles

teoretisk udgangspunkt for pædagogikken. Der var derfor afsat tid til i alt tre møder mellem samarbejdspartnerne omkring de unge og et afsluttende evalueringsmøde, hvor de ni fortællere også var inviterede.

Vi havde på forhånd bestemt os til at se på læringsbegrebet ud fra virksomhedsteorien, hvor vi især lagde vægt på, at før udvikling kommer læring, og at al læring foregår indenfor den næste udviklingszone. Det betød fx at der altid i planen ville indgå konkrete handlinger, hvor personen selv skulle være aktiv. Desuden beskæftigede vi os med kompetencebegrebet, hvor vi besluttede at skelne mellem fire områder. Den personlige, sociale, faglige og kulturelle. Den personlige vedrører det personlige udtryk og følelsesforvaltning, det kunne fx være at tale højt og tydeligt. Den sociale omhandler kompetence til at deltage aktivt i fællesskaber, fx at kunne invitere nogen hjem. Den faglige kompetence omhandler konkrete færdigheder, som fx at kunne tælle penge, når man gerne vil arbejde i en kantine, og den kulturelle om kompetencen til at være delagtig i verden. Det kunne være at gå i biografen, men også at være medlem af en forening eller lignende.

Interviewguiden blev udarbejdet ud fra tre forskellige teoretiske indfaldsvinkler, for på den måde at undersøge, hvilke muligheder de hver i sær giver i forhold til opgaven. Der blev således arbejdet ud fra en selvpsykologisk forståelsesramme, en udviklingspsykologisk og en systemisk. I den selvpsykologiske blev der lagt vægt på de menneskelige relationer, som fortælleren havde indgået i og vedkommendes oplevelser af sig selv i forhold til at føle sig elsket, opleve samhørighed med ligestillede, at blive udfordret i sine kompetencer og opleve mening og retning i livet. I den systemiske tilgang blev det vægtet at fortælle om de forskellige systemer fortælleren havde indgået i, barndomsfamilien, børneinstitu-

tioner, skole osv. I forhold til den udviklingspsykologiske tilgang lagde vi vægt på at fortælle om livet kronologisk og desuden vægtede vi kriser og overgange. Med disse begreber som fælles ballast i samarbejdet, kastede vi os ud i det.

Metoden

Da interviewet var ved at være slut, blev fortællerne spurgt om, hvilke tre ting, de ønskede at arbejde videre med. Alle med undtagelse af en enkelt deltager var i stand til umiddelbart at give et bud på, hvad det skulle være. De tre områder blev herefter scoret på en skala fra 1 – 5 i forhold til, hvor god fortælleren følte sig til det aktuelle mål nu, og hvor vigtigt det var for hende at ændre på det.

Herefter var det fortællerens og kontaktpersonens opgave sammen at lægge en plan for de tre målområder. Den skulle være detaljeret, konkret, tidsbestemt og målbar i form af et succeskriterium.

I nogle tilfælde dækkede målene kun et kompetenceområde i andre flere. For hovedpartens vedkommende var vægten på de personlige og sociale kompetenceområder. Som fx at lære at sige noget til andre, at hygge mig på mit værelse m.m.

På baggrund af interviewet og videooptagelsen lavede psykologen en skriftlig analyse og anbefaling til det videre arbejde, som kontaktpersonen kunne bruge som grundlag for at tænke pædagogisk og didaktisk. Denne analyse var i sær væsentlig i forhold til at forstå, hvorfor noget var vigtigere end andet. Her indgik de tre forskellige teorier som analysegrundlag. Ud fra et udviklingspsykologisk udgangspunkt kunne der fx komme fokus på, at en ung pige ikke var i stand til turtagning i en dialog, fra det selvpsykologiske at en dreng fx ikke havde noget i livet der var retningsgivende, begejstrende eller meningsfyldt for ham, og fra det systemiske, at en voksen kvinde stadig i alle de sammenhænge hun indgik i, havde barnerollen.

Der blev skelnet mellem handleplanen og den pædagogiske plan

Det viste sig, at der var behov for at arbejde med planer på forskellig vis. På den ene side var der fortællerens egne mål, som ofte handlede om meget konkrete ting. På den anden side var der forhold, der kunne komme ind under udvikling af kompetencer. Denne del kunne være en del af fortællerens egen vurdering, men var ofte mere præget af de ting, vi kunne se ud af interviewet. For at kunne arbejde med disse mål bad vi kontaktpersonerne om at lave en pædagogisk plan, der kunne supplere fortællerens handleplan. Vi opfordrede til, at denne del af planen også blev udarbejdet i samarbejde med fortælleren og ud fra de anbefalinger, der var givet.

Af fortællerens handleplan skulle det fremgå:

Hvilke konkrete mål er der.

– fx *besøge en død venindes grav og hendes forældre.*

Hvilke konkrete delmål?

– fx *skrive afskedsbrev til hende, ringe til forældre*

Hvad pædagogen/ fortælleren vil gøre?

– fx *Pædagogen vil tage med ud på graven, støtte brevskrivning / fortælleren skrive brev og ringe*

Hvornår skal det ske?

– fx *Torsdag d. 8.03.05 kl. 10- 15.00*

Hvem er hjælperen?

– fx *Søren Madsen*

Hvad skal være sket, for at fortælleren oplever, at det er lykkedes.

– fx *Jeg har fået talt med både min døde veninde og hendes forældre*

Som en del af planen blev det indlagt, at fortælleren selv med jævne mellemrum vurderede, hvordan det gik med målopfyldelsen.

Vi besluttede at dele den pædagogiske plan op i mål, delmål, pædagogiske handlinger / metoder og tids og ansvarsplan i forhold til fx:

Personlig udvikling:

Mål:

–*lære at se andre mennesker i øjnene, når jeg taler til dem*

Delmål:

se min lærer i øjnene, mens vi taler om, hvad jeg har lavet i weekenden

Pædagogik / metode:

optage på video som vi ser på sammen

Følge fortællerens initiativ.

Tid / ansvar:

Mandag morgen / kontaktlærer

Succeskriterium:

Når jeg kan se mennesker, jeg kender godt, i øjnene, mens vi snakker sammen.

Evaluering undervejs

Evalueringen af processen omkring handleplanen og den pædagogiske plan må betragtes som en forudsætning for at udvikle en metode. Vi bad derfor fortællerne og kontaktpersonerne om at lave en logbog.

Logbogen så vi som en dagbog om projektet. Det kunne være fortællerens egne oplevelser af, hvad der skete, og hvad han / hun tænkte om det hele. Det kunne være hjælpernes tanker, således at alt forblev åbent for fortælleren, og det kunne være meddelelser mellem flere hjælpere.

Processen blev afsluttet med en evalueringdag, hvor både handleplanernes hovedpersoner og deres kontaktpersoner deltog.

Det viste sig at blive et nærmest tårevædet møde, hvor fem af de ni fortællere mødte hinanden for første gang. Et møde, hvor de i løbet af meget kort tid fik lært hinanden at kende, og alle kunne fortælle, at livshistorieprojektet virkelig havde haft en stor betydning for dem. Samtidig fortalte kontaktpersonerne i et andet rum en tilsvarende historie.

Selvbevidsthed og handlekraft i forhold til omverdenen som det vigtigste resultat

Når vi skal trække de væsentligste punkter op ser det således ud:

Fra fortællerne hørte vi overordnet, at det havde fået betydning for deres bevidsthed om deres eget ansvar i forhold sig selv, og at flere havde været i stand til at ændre på egne mentale strategier. Fx udtrykt ved:

- at udtrykke sig om følelser, selv om man er bange for, hvad

andre mener

- at sige fra overfor ting man ikke bryder sig om
- at tage kontakt med andre mennesker
- at tro på man kan gøre noget man er bange for – fx køre i elevator.
- at styre sin vrede

Som en af deltagerne sagde: ”Jeg er blevet stærkere, jeg tør sige ting, og jeg kan tåle at få noget at vide uden at blive sur. Jeg over mig inde i hovedet.”

For flere handlede det om at frigøre sig for forældrenes syn på dem som usekstændige og barnlige, hvilket projektet også havde bidraget til. For nogle var det vigtigste at få gjort op med fortidens mobberier, og selv få redskaber til at hjælpe andre ved at indgå i foreninger eller ved at få arbejde, hvor det er muligt at bidrage med sin omsorg for andre.

Alle fortællerne var enige om, at uden den detaljerede plan, havde de ikke fået så meget ud af det. Endvidere var alle enige om, at deres kontaktpersoner havde været uundværlige. Som en kvinde sagde: ”Man skal huske, at det godt kan tage lang tid, inden man når sit mål.” Til gengæld oplevede samtlige deltagere, at de mål, de havde sat, var deres egne. Alle havde opnået, hvad de havde sat sig for.

Nemt var det ikke, som en af deltagerne sagde: ”Det var svært at tage skridtene, nogle gange var det et frem og to tilbage. I starten skulle der meget mod til. Jeg sagde nej. Jeg ville ikke indrømme, at det var, fordi det var svært, eller noget jeg ikke kunne, men samtalerne med kontaktpersonen hjalp. Hun sagde: du skal bare prøve det.”

Kontaktpersonerne bekræftede fortællernes oplevelser. De så således, at der for manges vedkommende var kommet en større udadvendthed og handlekraft til. Det drejede sig fx om *selv* at søge og få skånejobs, *selv* at opsøge foreningsarbejde, så som ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund). Flere viste interesse for

enten at lave omsorgsarbejde, som fx at arbejde på et plejehjem eller engagere sig mere samfundsmæssigt, ved fx at lave særlige arrangementer for andre sent udviklede med børn anbragt uden for hjemmet eller at deltage i et brugerråd. Det særlige var, at de ønskede at give noget til andre.

Livshistoriearbejdet havde været den direkte anledning til, at flere af deltagerne for første gang fik formuleret sig om både følelser og vanskelige hændelser. Her var det centralt, at der efter interviewet var en kontaktperson, der kunne støtte denne proces. For fleres vedkommende kunne det iagttages, at de generelt blev mere åbne og glade. En enkelt begyndte at tale af eget initiativ, hvilket kun forekom sjældent før.

Karakteristisk for de kompetencer fortællerne opnåede, var at de rakte ud over den konkrete situation, de havde sat sig som mål. Når først en person var begyndt at fx at turde sige til og fra, eller snakke med fremmede i en sammenhæng, så bredte det sig til andre.

Mange kontaktpersoner anvendte drama som metode til at arbejde med de personlige og sociale mål, hvilket viste sig at være meget velegnet. Det viste sig også, at for nogle var logbogen et godt værktøj. Via den blev processen hele tiden holdt i gang.

Som deltagende psykolog oplever jeg, at projektets fornemmeste succes var det tværfaglige samarbejde, hvilket betyder, at jeg i dag i min praksis altid sørger for at skabe et tæt samarbejde til de støttepersoner, der måtte være omkring en sent udviklet klient.

Allerbedst mener jeg det er at arbejde med gruppeterapi, fordi de unge derved også støtter hinanden, i akkurat det, som var de unges konklusion i projektet: ”Vi er voksne mennesker, der kan skabe vores egen omgangskreds. Vi behøver ikke at rende hjem til far og mor, for vi kan noget selv.”

Projektets teoretiske og praktiske udformning beskrives i bogen Livshistorien – didaktik og metode, som er udgivet på Munkholm forlag.

Vestereng

Af forstander Rose Olsen, Vestereng, Skårup, Fyns Amt.

Hvorfor flytte i boligfællesskab før man bliver gammel

Vestereng er et bo- og aktivitetstilbud for voksne udviklingshæmmede. Beboerne på Vestereng er både under 50 år og over 50 år. Nogle flytter ind, fordi de ikke længere trives i botilbud med yngre beboere, der måske har et mere udadvendt liv og en anden døgnrytme, andre flytter hjemmefra og vælger at bo i et miljø, der tilbyder en rolig og tryk hverdag.

Boligfællesskabets fordele er mange. Vi kalder det en tryghedsbolig, som du kan blive gammel i, og hvor der er personale, der kan hjælpe dig døgnet rundt, alle årets dage.

Hverdagen foregår i et roligt tempo, der passer til den enkelte og med den personalestøtte, du har behov for. Du vælger selv din rytme, hvilke aktiviteter du vil deltage i, og hvem du vil være sammen med i det sociale liv, der er i et boligfællesskab.

Vestereng er aldrig lukket, du kan holde jul og andre højtider her, hvis de traditioner du havde med dine forældre/søskende ikke længere kan lade sig gøre.

På Vestereng er der et miljø, der sikrer at du ikke bliver ensom, når du ikke har familien tæt omkring dig, eller du ikke længere selv kan tage ud og opsøge venner, eller deltage i det sociale liv som tidligere.

Vestereng

Rammerne er 29 lejligheder, hver på 44m². Hertil er knyttet fællesområder.

"Kulturcafeen" er Vestereng's samværs- og aktivitetstilbud.

Service delen består af køkken, café og administration.

På Vestereng er der lige nu ansat 35 medarbejdere, og du er selv med til at vælge de personer, du ønsker skal hjælpe dig med særlige opgaver.

Boligen

Lejligheden er det helt private hjem, som indeholder stue med te-køkken, soveværelse, samt handicapvenligt bad og toilet. Desuden udgang til en lille terrasse.

I lejligheden er det dig, der bestemmer. Vi hjælper med per-

sonlig hygiejne, samt i nogen grad med at rydde op, gøre rent, og vaske tøj. Stedets tekniske servicemedarbejder kan også i begrænset omfang hjælpe med mindre opgaver. Men du kan også vælge hjemmeservice som rengørings- og servicetilbud.

Fællesområder

Til lejlighederne hører der 3 større og flere mindre fællesområder, som du kan benytte ud fra dine ønsker og behov. Flere områder betyder, at der kan foregå forskellige ting samtidig, så du får mulig-

hed for at have et socialt liv med dem, du bedst kan lide at være sammen med.

Fællesområderne bruges også til møder, hvor der drøftes ideer og forslag til arrangementer, som alle kan deltage i.

Aktiviteter

Det er op til dig, om du vil gå på arbejde i et eksternt værkstedstilbud, eller benytte "Kulturcafeen", som er Vestereng's samværs- og aktivitetstilbud. Her har du mulighed for, sammen med de øvrige beboere og personalet, at planlægge aktiviteter for en uge ad gangen. Du kan deltage i det omfang, du ønsker, og på de tidspunkter, der passer dig. I "Kulturcafeen" sker mange forskellige ting. Vi har "husorkester", hvor du kan spille musik. Der laves ting og sager til årets højtider eller specielle begivenheder. Der findes computer og storskærm, hvor der kan vises biografier. Du kan også vælge kun at hygge dig med en kop kaffe og en kage.

Aktiviteter er også at benytte det lokale miljø.

Et par gange om året inviterer beboerne til pårørendefest med festmenu, musik og underholdning.

Servicefaciliteter

Vestereng har egen kok, der sammen med køkkenpersonalet laver maden i fælleskøkkenet. Du er med til at bestemme menuen, så alle kan få sin livret. Har du lyst og energi er der mulighed for at arbejde med i køkkenet, i vaskeriet, med rengøring eller hjælpe Vestereng's servicemedarbejder. Køkkenet hjælper dig med den nødvendige vejledning, hvis du har sygdomme, der kræver diæt eller specialkost.

Cafeen

Du kan vælge at spise i cafeen eller tage maden med i din lejlighed. Cafeen danner også rammen om mange sammenkomster, fællesspisninger, "lørdagscafé" med

god mad, musik og underholdning. Du kan også låne cafeen til private sammenkomster, f.eks. din fødselsdag. Men du skal selv betale, hvis du ønsker at servere for dine gæster. Diner transportable er naturligvis tilladt.

Transport

Beboerne råder over to busser, den ene med lift, så der er mange ture ud af huset.

Både FynBus, rute Svendborg-Nyborg og Svendborg's bybusser kører gennem Skårup, så hvis din familie ikke har bil, er der gode trafikforbindelser til og fra Vestereng.

Sygdom og pleje

Hvis du bliver syg eller har behov for pleje, betyder det ikke, at du behøver at flytte. Personalet er veluddannet og dygtige til at yde behandling, pleje og omsorg, når man bliver ældre - og på Vestereng råder vi over mange pleje/hjælpe-midler.

Aldersbetinget tab af færdigheder har vi meget fokus på, og ydelser der ligger indenfor dette felt er en af Vestereng's spidskompetencer.

Handleplan

Vestereng tilbyder, at du og evt. din familie skriver de ting ned, der betyder mest for dit liv. Vi kalder det en handleplan, fordi det er den, som personalet skal tilstræbe at arbejde efter, så du får det liv og den hverdag, hvor du har det godt.

Økonomi

Du bestemmer naturligvis selv over dine penge og hvad du lyst til at købe.

Personalet hjælper dig med at finde ud af, hvad du har råd til.

Kontorassistenten tilbyder at betale dine regninger og føre regnskab, så det er synligt for dig, hvad dine udgifter er.

Du kan hæve penge i den lokale bank, eller på kontoret.

Husleje

Huslejekontrakten, dvs. indskud og husleje administreres af Boligselskabet Bo-Fyn. I huslejen er også betalt for TV-tilslutning. Du betaler á-conto-beløb for lys, vand, mv. Slutafregning og regulering en gang årligt.

Vi hjælper dig med at søge tilskud fra kommunen, så din husleje muligvis bliver lavere.

Servicepriser

Vestereng tilbyder og administrerer servicepakken. Udover individuelle ydelser som kost, vask og rengøring, indeholder den også muligheden for fællesbus og fællesindkøb. Priserne er udregnet på basis af de faktiske udgifter og aftales for et år ad gangen. Vi refunderer kostpenge for de dage du ikke er hjemme. Slutafregning og regulering en gang årligt.

Du kan få oplyst de aktuelle priser ved henvendelse til Vestereng's kontor.

Kontakt

Vi håber, at du nu sidder med en masse spørgsmål...??? - Men det er ikke noget problem! Svarene er ikke længere væk end den nærmeste telefon.

Ring til os på telefon 62 25 16 13, og få svar på dine spørgsmål... eller endnu bedre, kom og besøg os, så vi kan vise dig Vestereng og svare på det du gerne vil vide.

Hvad der måske er det allervigtigste:

Du fortæller os - hvad du mener, er et godt liv - så vi kan få det med i hverdagen til glæde og gavn for alle på Vestereng.

Vestereng
Vestereng 2
5881 Skårup
www.vestereng.com

På fotosafari i Vilnius - en øjenåbner

Af centerleder Lars Ravn, VASAC Odsherred og centerleder Henning Jahn, VASAC Slagelse.

Uddannelsesprojekt i Litauen

Fire digitale kameraer, der skal fungere som øjenåbnere! Stedet er Vilnius, hvor 20 kursister fra hele Litauen er i gang med anden del af en jobcoachuddannelse, der skal lære dem at de ikke skal lave

beskyttet beskæftigelse på institutioner, men støttet beskæftigelse på almindelige arbejdspladser.

VASAC Odsherred og VASAC Slagelse deltager i et EU finansieret uddannelsesprojekt i Litauen. Socialarbejdere fra beskyttede

værksteder, aktivitetscentre og ungdomsskoler gennemgår et to ugers uddannelsesforløb, hvor hovedvægten er lagt på arbejdet med inklusion på arbejdsmarkedet og det at arbejde som jobcoach.

Pionerne og de to hjælpere.

Nye jobs til udviklingshæmmede

Det første ugekursus blev holdt i juni måned og der blev aftalt opgaver med udgangspunkt i nogle konkrete brugere. Grundlaget var at arbejde systematisk i tre faser – afklaring – kompetenceudvikling – arbejde.

Også en indføring i rollen som jobcoach, at yde støtte til arbejde var blevet introduceret og der var arbejdet med icebreak i forhold til arbejdsgivere som en forudsætning for at skabe almindelige arbejdspladser.

Opfølgningen på det første ugekursus var imponerende. Alle steder var det lykkedes at skabe job til udviklingshæmmede på hel eller deltid, og kursisterne gav udtryk for at de var overraskede over hvor godt de var blevet taget imod og hvor stor interessen havde været hos arbejdsgiverne.

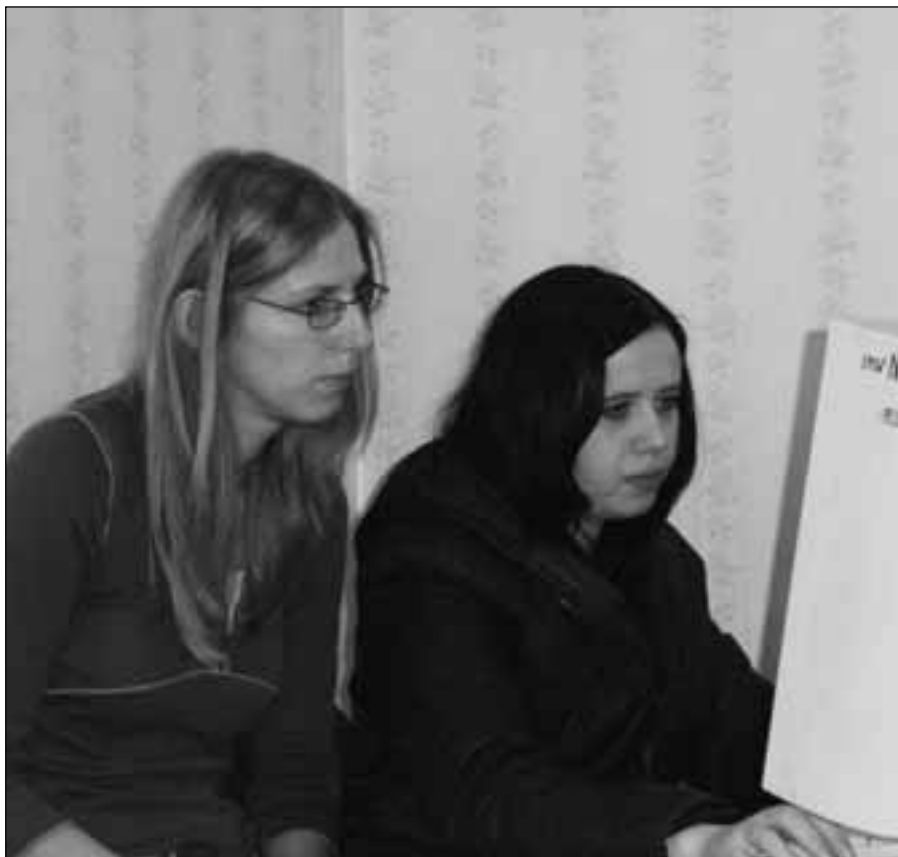
På kursets anden del var der også interview med en bruger, der havde fået arbejde på en virksomhed, der er underleverandør for en virksomhed i Danmark, og hvor et dansk beskyttet værksted, VASAC Odsherred, der samarbejder med virksomheden, havde været icebreaker. Brugeren forklarede hvad det havde gjort ved hans selvværd og hvordan han havde fået nye venner og opbygget et nyt netværk. Han tjente også sine egne penge.

Litauen er et af de Baltiske lande og har først ved Sovjetunionens sammenbrud fået status som selvstændig nation. Det er et land der udvikler sig med fuld kraft ikke mindst i kraft af medlemskabet af EU. Overalt bygges der, skabes nye virksomheder og gamle historiske byer eller bydele renoveres. Der er fuld fart på!

Et af landets helt store problemer er at store grupper emigrerer til andre lande som f.eks. Irland og England. Udover at mange gør

Jobsøgning set gennem et kamera. Indsamling af kundevogne er en oplagt arbejdsopgave.

Koncentreret tolk og social worker / jobcoach.

Uddeling af gratis aviser er et oplagt job og en måde at skabe synlighed på.

det er det desværre også de bedst og højest uddannede.

Udviklingshæmmede bliver synlige

De udviklingshæmmede har deres egen historie. De har ikke været synlige i samfundet. Mange har været gemt væk på store institutioner og andre igen har været beskyttet i en forældreforsorg, der i nogle tilfælde har betydet at de har været gemt væk i familien og i bedste fald ind imellem været en del af et fællesskab i forbindelse med små aktivitetshuse i tilknytning til kirken.

Nu er de udviklingshæmmede ved at være synlige og hele projektet med at få nogle af dem på det almindelige arbejdsmarked bygger på en vision om at bevise at udviklingshæmmede har værdi og kan yde noget for samfundet.

Pionerer og ildsjæle

Kursisterne er primært uddannede social workers. De er også pionerer og ildsjæle og vil forandring og udvikling for deres brugere. Tanke- og holdningsmæssigt ligger de meget tæt på vores vestlige tankegang i forhold til arbejdet med og for udviklingshæmmede. Det er også mennesker der er meget kreative og vant til at tænke i løsninger selv om ressourcerne er små. Der kommer et kæmpe engagement hver gang vi præsenterer opgaver hvor det virkeligt handler om at bruge den højre hjernehalvdel.

Fotograferer mulige arbejdspladser

Vi har annonceret en fotosafari og alle har været noget nysgerrige efter at finde ud af hvad det gik ud på.

De fire grupper fik hver et digitalt kamera og en formiddag til at fotografere mulige arbejdspladser for udviklingshæmmede i Vilnius. Det blev til en præsentation af noget i nærheden af 40 mulige arbejdspladser og også realistiske overvejelser om icebreak i forhold til arbejdsgiverne. En ægte øjenåbner for deltagerne. Et af buddene på arbejdspladser var lidt paradoksalt uddeling af gratisaviser, hvor aviserne i Vilnius også har problemer med at skaffe avisbude.

Da vi fløj hjem og evaluerede sådan ca. over Skåne kom vi i øvrigt også til at tale om at det da også er et paradoks at vi ikke har en uddannelse til jobcoach i Danmark og at så få beskyttede værksteder i Danmark arbejder med at skabe almindelige arbejdspladser til udviklingshæmmede.

Den romerske brobygger

Bog anmeldelse af centerleder Lars Ravn, VASAC Odsherred, Nykøbing Sjælland.

Aage Sinkbæk skriver: "Man må leve sit liv, som man er. Der findes ikke mange opgraderingsmuligheder, lige meget hvor utilfreds, man føler sig. Man må også leve i den verden, man er født ind i, lige meget hvor lidt, man synes, man hører til i den. Der er ingen alternativer, ligegyldigt hvor magisk man prøver at ønske. Det er let for nogle, og svært for andre. Der er ingen retfærdighed til, heldigvis, for så ville her godt nok være kedeligt.

Nogle af os er her imidlertid på ret ufavorable vilkår, og det kræver både stædighed, held og velvillig assistance, hvis vi skal opnå en tilfredsstillende tilværelse. Det er ikke let, og det mislykkes for mange; men det er det eneste tilbud, vi får. Jeg har skrevet en beretning om mit eget forsøg på at leve med min sent diagnosticerede personlighedstype, Aspergers syndrom. Jeg har skrevet den for at forstå mit liv, men også fordi jeg ikke kunne lade være".

Forfatteren Aage Sinkbæk har først for et par år siden, som 56-årig, fået diagnosen Aspergers syndrom. Han har levet et langt liv uden at kunne forstå verdenen, og hvordan de neurotypiske mennesker levede.

Denne bog giver en et indblik i den måde mennesker med Aspergers syndrom ser verdenen på,

med humor og alvor i en sammenblanding. Aage Sinkbæk, skriver med stor ydmyghed om at forstå os "normale" mennesker på en måde, så vi ikke kan lade vær med at forstå, hvad det vil sige at have Aspergers syndrom eller være en "aspie". Jeg læste bogen i en periode hvor jeg selv havde behov for at putte livet i kasser og faktisk hjalp bogen med dette forehavende. En stor bog som burde læses af flere og som fortjener mere opmærksomhed, end den har fået.

Lad nu Aage komme til. Efter han har beskrevet sit liv med et ønske om at forstå og kunne leve skriver han: "Vi, som er født i de andres verden er nødt til at opbygge vores eget lille miljø for at føle os hjemme og gøre os gældende i dette samfund". Er det ikke det vi alle har behov for?

Sinkbæk, Aage

Den romerske brobygger

En aspie i normalsyndromets verden

1. udgave. 2002.

199 sider

Forlag: Center for Autisme

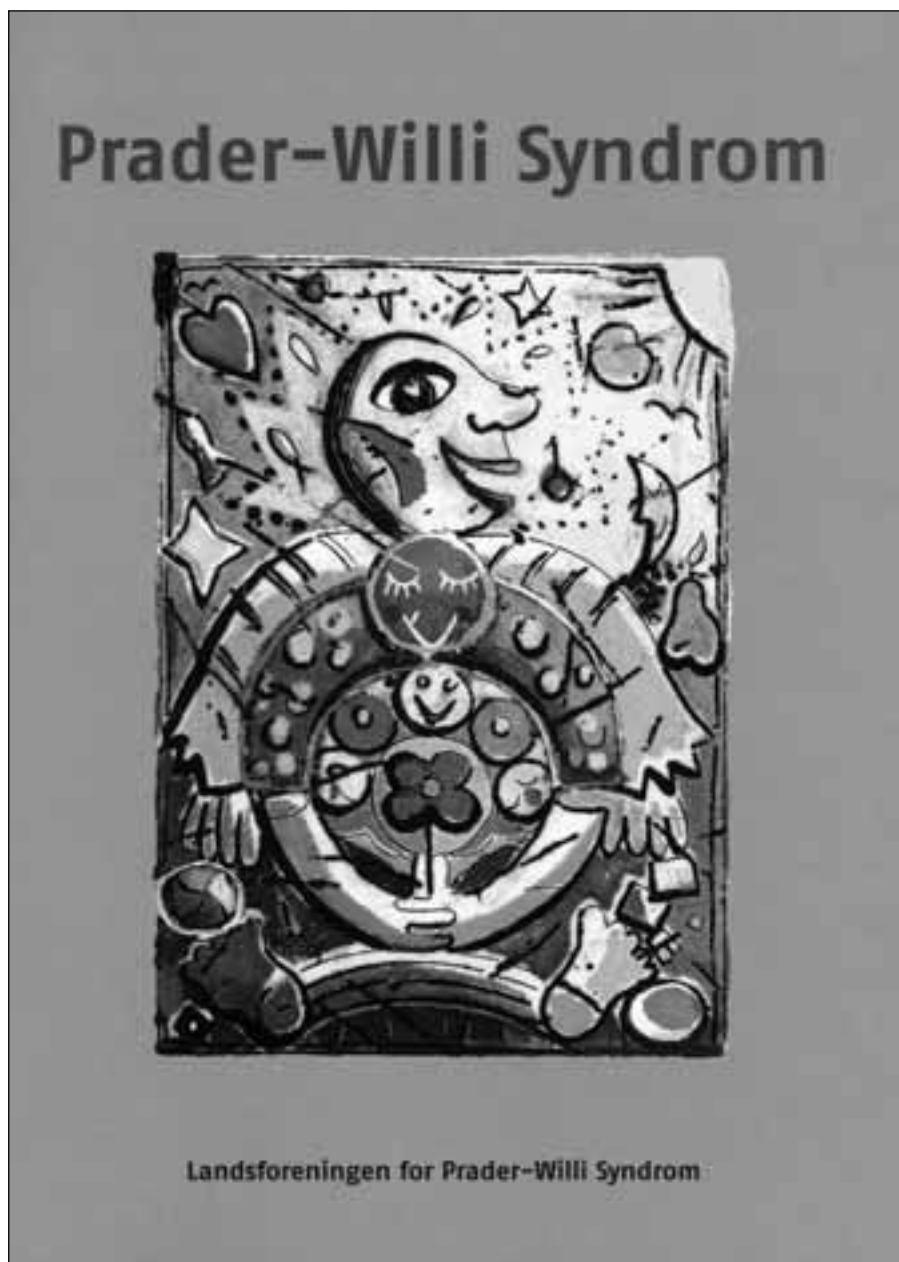
Prader-Willi syndrom

Af Henning Jahn

Med udgivelse af bogen Prader-Willi syndrom foreligger for første gang på dansk en samlet beskrivelse af sygdommen. Sigtet med bogen er at give en opdateret og relativ udførlig information om de mange forskellige aspekter af PWS. Beskrivelsen er søgt udformet, så den ikke fremtræder som tynget af medicinsk eller anden specialfaglig sprogbrug, men på samme tid kan opleves som tilstrækkelig informativ og umiddelbart tilgængelig for den alment interesserede læser.

I bogen kan du bl.a. læse om selve syndromet, de helbredsmæssige forhold og de pædagogiske og sociale forhold.

Bogen kan bestilles hos Landsforeningen for Prader-Willi via hjemmesiden www.prader-willi.dk
Pris kr. 90 inkl. forsendelse.

Appetitvækkeren

Af Hans Christian Hansen.

LEV – udvikling for udviklingshæmmede

LEV bladet udkommer otte gange om året. Bliv medlem af LEV for kr. 175,- om året eller tegn abonnement på LEV bladet for kr. 175,- om året. Medlemskab eller abonnement kan tegnes via LEV's hjemmeside www.lev.dk eller ved henvendelse til:

LEV
Landskontoret
Kløverprisvej 10 B
2650 Hvidovre
Tlf. 36 35 96 96

Projektværkstedet

Projektværkstedet i Slagelse har sendt en flot ny projektbeskrivelse for 2006 – 2007 på gaden. Projektværkstedet er et toårigt daghøjskolelignende kursus for udviklingshæmmede. Projektværkstedet en del af VASAC i Slagelse.

Projektbeskrivelsen kan fås ved henvendelse til:
Projektleder Inge L. Kristensen
Projektværkstedet
Østerbro 4 C, st.
4200 Slagelse
Tlf. 58 50 30 21
Bedst mellem kl. 8 – 9
eller 12 – 13.
Projektvaerkstedet@vasac.dk

Pædagogisk set

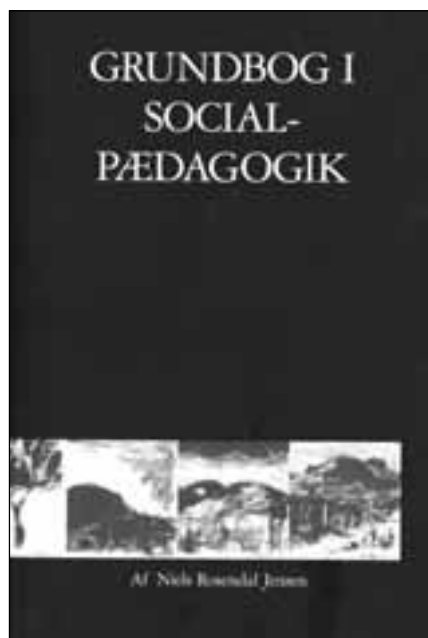
Bogen "Pædagogisk set" er et inspirerende eksempel på dokumentation af pædagogisk arbejde. Bogen er udgivet af BUPL og skildrer livet i fire almindelige daginstitutioner for børn. Det er specielt de mange store og fine billeder fra dagligdagen, der er bogens styrke.

Daniela Cecchin
Maja Røn Larsen
Pædagogisk set
Bogen kan bestilles hos:
Bupl
Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Tlf. 35 43 10 00

Grundbog i socialpædagogik

”Grundbog i socialpædagogik” er skrevet af Niels Rosendal Jensen. Han er lektor i pædagogisk sociologi og institutleder ved Institut for pædagogisk sociologi ved Danmarks Pædagogiske Universitet. Bogen er skrevet som lærebog i forhold til pædagoguddannelsen, men den henvender sig desuden til lærer og pædagoger, der ønsker indsigt i hvordan socialpædagogik kan forstås.

Niels Rosendal Jensen
Grundbog i socialpædagogik
Forlaget PUC
CVU Midt-Vest, Viborg

Kulturkanon

I kulturkanonen er samlet de mest betydningsfulde værker indenfor arkitektur, billedkunst, design og kunsthåndværk, film, litteratur, musik og scenekunst. Helt ærligt. Alle, også udviklingshæmmede, kan her samle inspiration til fordybelse i vores fælles kulturhistorie.

Kulturkanon
Kulturministeriet
Udgivet på Politikens Forlag

Normaliseringsideologien

Handicaphistorisk Tidsskrift nr.16
belyser normaliseringsideologien

godt 50 år efter den blev formuleret af Niels Erik Bank-Mikkelsen. Medlemmerne af Historisk Selskab for Handicap og Samfund modtager som en del af deres medlemskab bogen gratis.

Som medlem af Historisk Selskab for Handicap og Samfund modtager man Handicaphistorisk Tidsskrift og løbende information om medlemsarrangementer.

Medlemskab koster på årsbasis kr. 400 for institutioner og organisationer og kr. 225 for personlige medlemmer.

Medlemskab kan tegnes ved henvendelse til:

Formand Kirsten Jansbøl
Tværmarksvej 1
2860 Søborg
Tlf. 39 67 80 88
E-mail: kjansb@mail.tele.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmning og socialt netværk Af Hans Christian Hansen.

I bogen giver forfatteren en indføring i, hvordan opfattelsen af udviklingshæmmedes sociale netværk har udviklet sig historisk. I den forbindelse illustreres blandt andet det frivillige arbejde med netværk som besøgs- og pakketanterne har udført. På baggrund af danske og internationale undersøgelser dokumenteres værdien og vigtigheden af, at udviklingshæmmede har socialt netværk, og der gives anvisninger på metoder og hjælpemidler, som pædagogisk personale og støttepersoner kan anvende, når de skal hjælpe og vejlede udviklingshæmmede med at udvikle og bevare socialt netværk.
Pris kr. 150 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Mediepædagogik Redaktion Lisbeth Bruus-Jensen.

Demokrati og ytringsfrihed - hæfte om arbejdet med mediepædagogik med udviklingshæmmede. Udgivet i samarbejde med Landsforeningen LEV.
Pris kr. 30 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Fra rejseleder til stifinder

Af Peter Westergaard Sørensen.

At være rejseleder indebærer, at jeg udstikker målet for, hvor den anden skal hen. Jeg kender den rigtige vej samt alle seværdighederne undervejs.

At være stifinder indebærer derimod, at jeg får målet udstukket af den anden. Jeg peger på mulige veje at gå, og jeg accepterer, at målet forandrer sig undervejs. Seværdighederne finder vi sammen.

Stifinderen er den nye pædagogrolle. Stifinderen hænger sammen med de samfundsmæssige forandringer, der sker omkring os, og ikke mindst med den ånd, der hersker i Lov om social service fra 1998.

En inspirerende bog af Peter Westergaard Sørensen om pædagogens ændrede rolle fra rejseleder til stifinder.

112 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

De glemte

Nye perspektiver på udviklingshæmning og socialt netværk

Af Hans Christian Hansen.

I bogen, der er en opfølgning af forfatterens bog „Udviklingshæmning og socialt netværk“ bliver der kastet lys på fortidens og nutidens behandling af en overset og glemt gruppe af udviklingshæmmede. Det dokumenteres, at manglende socialt netværk ikke kun er et historisk fænomen. I dag lever hundredvis af udviklingshæmmede på amtslige botilbud uden nogen form for kontakt udefra.

Der bliver givet en række konkrete bud på, hvad vi kan og bør gøre for at afhjælpe situationen.

172 sider. Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
 Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
 Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Udviklingshæmmede i arbejde – mere end en dagdrøm

Af Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn.

Bogen der blandt andet sætter fokus på udviklingshæmmedes integration på arbejdsmarkedet. Forfatterne peger i bogen på nye veje, der kan udvide udviklingshæmmedes jobmuligheder på arbejdsmarkedet. Lisbeth Bruus-Jensen og Henning Jahn fremlægger en vidtfavnende og aktuel gennemgang af udviklingshæmmedes deltagelse i arbejdslivet.

Pris kr. 200,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Jeg er OK som jeg er

Af Peter Westergaard Sørensen

Udviklingshæmmede har været udsat for rigelige mængder af opdragelsesforsøg i deres opvækst og i mange tilfælde langt ind i deres voksenliv. Sådan introducerer Per Westergaard Sørensen temaet i hans bog "Jeg er OK som jeg er". Med udgangspunkt i praksis giver forfatteren herefter en bred gennemgang af emnet. Teorier og den praktiske virkelighed forbindes på en fremragende måde, og ikke mindst med stor respekt og solidaritet i forhold til mennesker med handicap.

Til daglig er Peter Westergaard Sørensen stedfortræder på et beskyttet værksted i Sønderjyllands Amt. Han har tidligere udgivet bogen "Fra rejseleder til stifinder". Bogen henvender sig til alle faggrupper, der arbejder i handicapområdet, men også til pårørende, politikere, embedsmænd og andre der vil styrke deres viden og indsigt på dette område.

Pris kr. 200 inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

Dansemusen

Af Lars Holmgaard Jørgensen

Stedet er Åndssvageforsorgens Center V i Hammer Bakker ved Vodskov i Vendsyssel. Bogen beskriver 1960'erne, hvor så mange forhold ændredes for den store gruppe af medborgere, som dengang bar betegnelsen "åndssvage", og som for størstedelens vedkommende var samlet på gigantinstitutioner, anstalter som den i Hammer Bakker. Vi følger en stor dreng, hvis far arbejder ved for sorgen, og vi følger en voksen åndssvag mand - i den turbulente tid, som 1960'erne var for både de åndssvage og for de mennesker, der arbejdede med dem - og for den lille by, hvis eksistens i høj grad var afhængig af anstalten i Bakkerne. Mange af de personer, der optræder i bogen, lever eller har levet i det virkelige liv - på den tid, der skildres i bogen. Bogen er skrevet som fiktion, og ikke alle begivenheder, som personerne i fortællingen drages ind i, er hændt. Bogens forfatter, Lars Holmgaard Jørgensen, er født i 1952 i Vodskov af forældre, der arbejdede på Statens Åndssvageforsorgs Center V i Vodskov.

Pris kr. 150,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
 Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
 Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

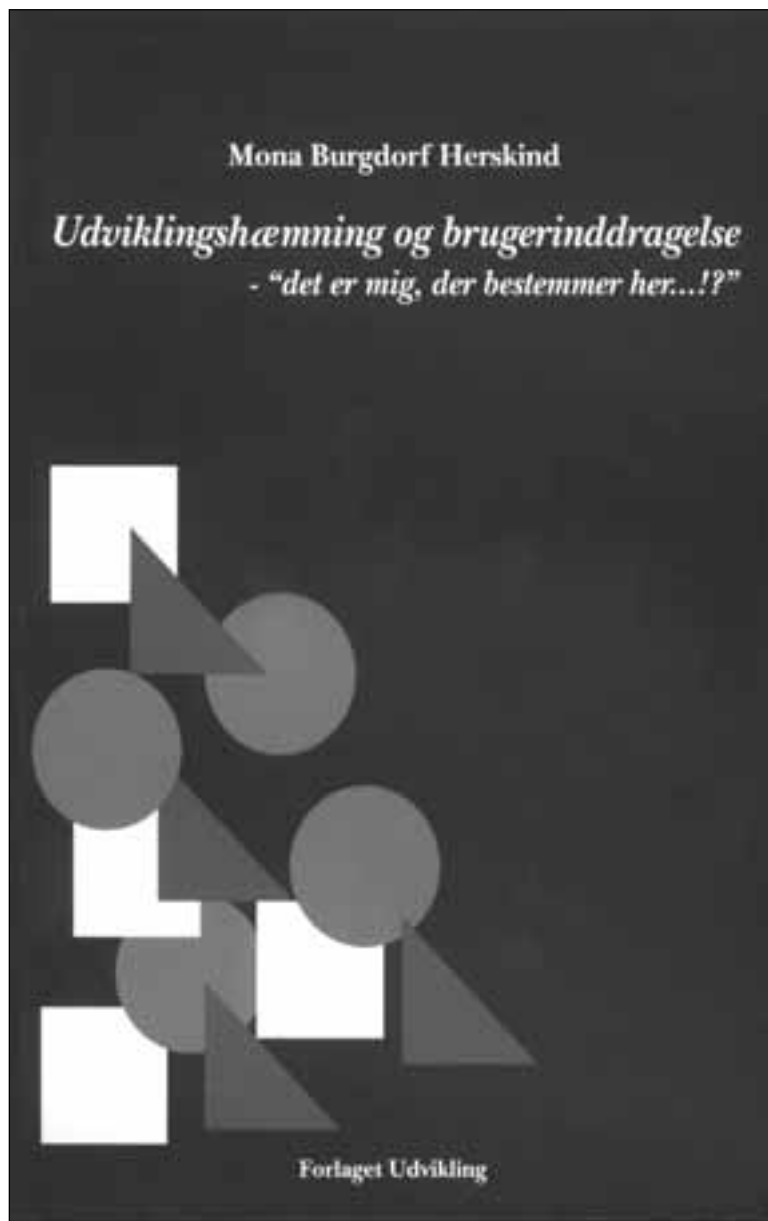
Udviklingshæmning og brugerinddragelse - "det er mig, der bestemmer her...!?"

Af Mona Burgdorf Herskind

I bogen kaster forfatteren Mona Burgdorf Herskind lys på betingelserne for brugerinddragelse og brugerindflydelse for mennesker der er udviklingshæmmede. Det er en gedigen, grundig og meget inspirerende bog, der også peger på udfordringerne i arbejdet for at realisere brugerinddragelse. I bogen giver Mona Burgdorf Herskind de udviklingshæmmede ordet. Ved hjælp af kvalitative interviews med udviklingshæmmede fremkommer herlige kritiske udsagn som "Der er hele tiden nogen der blander sig i vores forhold – vi må snart ingenting – de tror de skal dirigere det hele – de jager så'n med os – vi skal skrue ned for fjernsynet." Men brugerinddragelse afdækkes også gennem det professionelle personales øjne. På den måde giver bogen et nuanceret billede af hvordan det står til med brugerinddragelse hos mennesker der er udviklingshæmmede.

Mona Burgdorf Herskind er cand. scient. soc. fra Aalborg Universitet og områdeleder for ti forskellige dag- og døgntilbud for voksne udviklingshæmmede i Ringkøbing Amt.

Pris kr. 280,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Forlaget Udvikling

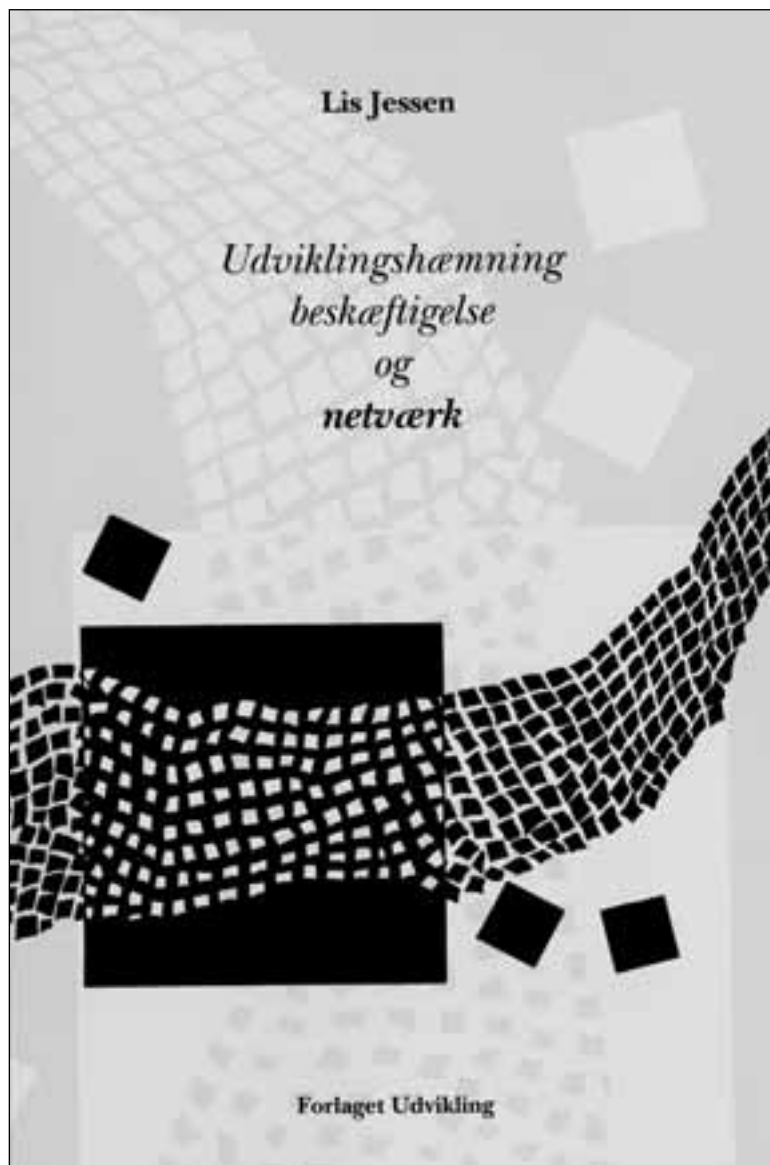
Udviklingshæmning, beskæftigelse og netværk

Af Lis Jessen

Hvad sker der med det sociale netværk, når man skifter job fra et beskyttet værksted til et job på det almindelige arbejdsmarked? Det belyser Lis Jessen i bogen "Udviklingshæmning, beskæftigelse og netværk". Ét af svarene lyder: "Jeg kender mange flere. Alle ved, hvem jeg er og snakker med mig. Før var det kun dem fra værkstedet, man snakkede med og ikke andre." En anden fortæller: "Jeg har det bedst med, at de personer, jeg omgås, er på samme niveau, som mig." Men hun fortæller også om en god ikke-handicappet kollega: "Vi hilser på hinanden, når vi ser hinanden og skriver sammen på mobilen." En række andre tankevækkende udsagn fremlægges i bogen. Udsagn fra mennesker der selv har oplevet forandringen. Bogen giver også et godt teoretisk og historisk indblik.

Lis Jessen er cand. mag. fra Århus Universitet og afdelingsleder på et beskæftigelsestilbud der støtter mennesker der er udviklingshæmmede på det ordinære arbejdsmarked.

Pris kr. 225,- inkl. moms + forsendelsesomkostninger.

Bøgerne kan bestilles på
Forlaget Udvikling, Ladegårdsgade 44-46, 5610 Assens.
Telefon 64 71 59 93, fax 64 71 59 92, e-mail: udvikling@nypost.dk

Skriv en artikel til UDVIKLING

Udvikling modtager gerne artikler om arbejdet for og med mennesker, der er udviklingshæmmede.

Udvikling er interesseret i artikler om boligudvikling, dagtilbud, undervisning, uddannelse, fritid og som noget helt naturligt noget om, hvordan brugerne ser på tingene.

Har du lavet et spændende projekt eller en opgave i forbindelse med din uddannelse, så send en artikel om det til Udvikling.

Udviklingshæmmede der har lavet digtsamlinger, postkort eller lignende kan få formidlet materialet gennem Udvikling.

Grib pennen og brug fotografiapparatet og send en artikel til Tidsskriftet Udvikling.

Redaktionen

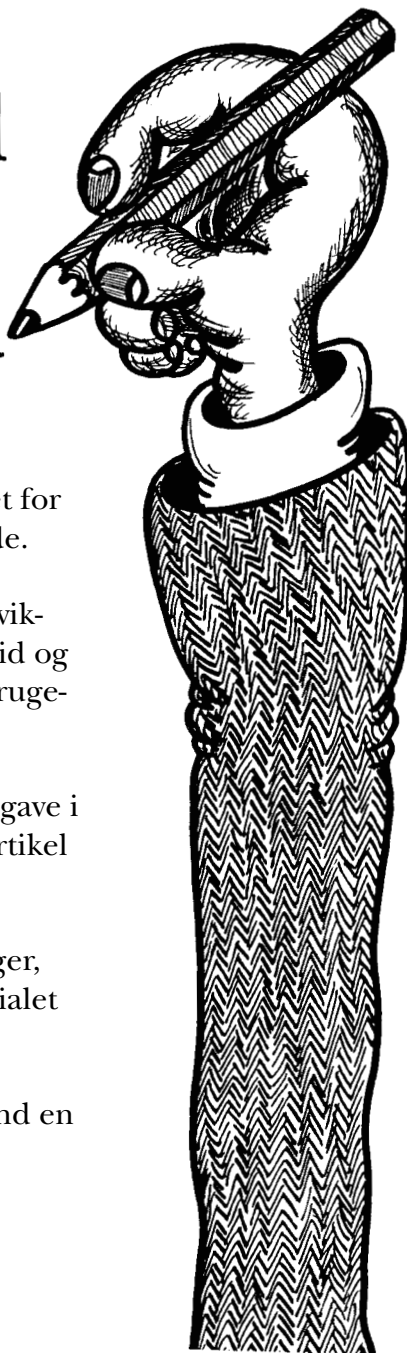

Illustration: Jørgen Møballe